

Psihologu ētikas kodekss

Izdots saskaņā ar Psihologu likuma 7.panta ceturtais daļas 3.punktu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Psihologs savu profesionālo darbu organizē saskaņā ar Psihologu likumā, šajā Psihologu ētikas kodeksā (turpmāk – kodekss) un citos normatīvajos aktos noteikto.
2. Psihologs savā profesionālajā darbā ievēro godīgumu, objektivitāti, vienlīdzību, neitralitāti un precizitāti, nediskriminē un respektē klienta individualitāti un intereses.
3. Veicot savu profesionālo darbību, psihologs ir patiess pret klientu, mērķtiecīgi un zinātniski pamatoti darbojas tikai savas profesionālās kompetences un izvēlētās profesionālās darbības jomas ietvaros.

II. Vispārējie ētiskie principi

4. Profesionālā atbildība:

- 4.1. Psihologs ciena un respektē organizācijas, kurā strādā, mērķus, vērtības un normas, izprot organizācijas darbības specifiku.
- 4.2. Psihologs ciena un respektē kultūrvidi, kurā viņš darbojas.
- 4.3. Psihologs nepieļauj interešu konfliktu un izvairās no situācijām, kad viņa objektivitāte ir pamatoti apšaubāma.
- 4.4. Klienta sadarbība ar psihologu ir brīvprātīga. Izņēmums ir pieļaujams normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, tostarp ja klients ir nosūtīts piespiedu kārtā.
- 4.5. Strādājot ar nepilngadīgajiem, psihologam jāsaņem vecāka vai likumiskā pārstāvja piekrišana, izņemot Psihologu likumā noteiktos gadījumus. Ja psihologam ir aizdomas par nepilngadīgā apdraudētību vai vardarbību, psihologs ziņo bērnu tiesību aizsargājošām iestādēm.

4.6. Psihologs informē klientu viņam saprotamā veidā par plānotajiem psiholoģiskās izpētes vai konsultēšanas pasākumiem, to iemesliem, mērķiem, norisi un rezultātiem.

4.7. Psihologs nedrīkst izmantot savas profesionālās attiecības ar klientiem personīgos nolūkos. Profesionālās darbības procesā iegūto informāciju psihologs nedrīkst izmantot savās vai trešās personas interesēs.

4.8. Psihologs ir atbildīgs par savas profesionālās darbības rezultātiem. Psihologam nav jāpakļaujas jebkādi personiskas, sociālas vai organizatoriskas dabas ietekmei un faktoriem, kas var būt par cēloni viņa zināšanu un prasmju ļaunprātīgai vai prettiesiskai izmantošanai, kā arī būtu pretrunā ar to personu interesēm, kas izmantojušas psihologa profesionālos pakalpojumus.

4.9. Ja psihologa vadībā vai pārraudzībā profesionālu darbību veic cits psihologs, students, darbinieks, citas personas, tad psihologs ir līdzatbildīgs, lai viņas ievērotu ētikas standartus.

4.10. Psihologs rūpējās par savu garīgo un fizisko veselību un labklājību, lai personiskas problēmas netraucē viņa profesionālajai darbībai. Ja personiskās problēmas traucē viņa profesionālajai darbībai ar konkrētu klientu, psihologam jāvērsas pie psihologa-pārrauga, kā arī jāapsver iespēja pārtraukt sadarbību ar klientu, iesakot citu psihologu.

4.11 Psihologam ir saistošas ētiskas vērtības un principi, kuri nav minēti kodeksā, bet ir atzīti attiecīgajā profesionālās darbības vidē.

4.12. Ārpus profesionālo pienākumu pildīšanas psihologs neveic darbības, kuras grauj psihologa darba vietas un psiholoģijas tēlu vai būtiski apdraud uzticību psihologa spējai strādāt profesionālo mērķu sasniegšanai vai funkciju izpildei.

5. Kompetence:

5.1. Psihologs darbojas saskaņā ar psiholoģijas zinātnes jaunākajām atziņām, praksē gūto pieredzi un regulāri pilnveido profesionālo kompetenci.

5.2. Psihologs piedāvā tikai tādus pakalpojumus, kuri atbilst viņa profesionālās darbības jomai un profesionālai kompetencei, adekvāti novērtē savas zināšanas, prasmes, pieredzi un sasniegumus.

5.3. Ja psihologs saprot, ka konkrētā uzdevuma veikšanai viņam nav pietiekošu zināšanu un prasmju, tad viņa pienākums ir ieteikt profesionalitātes ziņā atbilstošu psihologu vai citu speciālistu.

5.4. Psihologs izvērtē savas profesionālās darbības iespējamus rezultātus un vienojas ar klientu / pasūtītāju par reāliem sadarbības mērķiem.

6. Konfidencialitāte:

6.1. Psihologs nodrošina visas ar klientu saistītās informācijas konfidencialitāti. Šī informācija ir viņa profesionālais noslēpums. Informācijas sniegšana var notikt tikai ar klienta rakstisku atļauju (izņemot normatīvajos aktos noteiktos gadījumus). Iegūtie materiāli jāglabā drošā, citiem nepieejamā vietā, tostarp ievērojot fizisko personu datu aizsardzības prasības.

6.2. Citiem psihologiem, citu specialitāšu pārstāvjiem, kā arī citām personām vajadzīgo informāciju psihologs nodod Psihologu likumā noteiktajā kārtībā.

6.3. Konfidencialā informācija par klientu var tikt apspriesta tikai profesionālos nolūkos un tikai ar tām personām, kas tieši piedalās klienta problēmas risināšanā, informējot tās par konfidencialitātes ievērošanas nepieciešamību, iespējami minimizējot klienta identitātes izpaušanu.

6.4. Ja prakses gadījums tiek publiskots profesionālos nolūkos, tajā skaitā dažādās mācību formās, publikācijās vai prezentācijās, psihologs nodrošina personas anonimitāti, tostarp izvērtē nepieciešamību saņemt rakstisku atļauju ar personas saistītas informācijas izmantošanai.

6.5. Psihologs informē darba devēju, pasūtītāju un klientu par prasībām, kādas psihologam jāievēro saistībā ar savu profesionālo darbību, tostarp konfidencialitāti.

6.7. Ja psihologa sadarbībā ar klientu piedalās cita persona, tad ir nepieciešama klienta iepriekšēja piekrišana. Psihologs var veikt savas profesionālās darbības audio, video vai foto dokumentēšanu tikai ar klienta rakstisku atļauju.

7. Profesionālā izaugsme un profesionālās kompetences pilnveide.

Psihologs seko un respektē jaunākos zinātnes sasniegumus, sistemātiski un regulāri pilnveido profesionālo kompetenci, piedalās profesionālās darba grupās, konferencēs utt.

8. Profesionālā sadarbība:

8.1. Psihologs ir koleģiāls un sadarbojas ar radniecīgo profesiju pārstāvjiem, izprotot radniecīgo nozaru profesionālās kompetences jomas.

8.2. Ja psihologs konstatē kāda cita psihologa neētisku vai neprofesionālu rīcību, tad vispirms mēģina atrisināt radušos situāciju individuāli, ar konkrēto psihologu.

Ja tas neizdodas par konflikta situāciju informē Psihologu sertifikācijas padomi (turpmāk – padome).

8.3. Psihologa profesionālo darbību var pārraudzīt tikai psihologs, kas ir ieguvis psihologa-pārrauga tiesības attiecīgajā profesionālās darbības jomā.

8.4. Psihologs izvērtē nepieciešamību sniegt profesionālo pakalpojumu personai, kura saņem līdzīgu pakalpojumu no cita profesionāļa. Ja psihologa rīcībā ir informācija, ka klients saņem līdzīgu pakalpojumu pie cita profesionāļa, tad šāda pakalpojuma dublēšanās ir novēršama.

8.5. Ja klienta sākotnējais pasūtījums ir psiholoģiskā konsultēšana, tad gadījumos, kad nepieciešama arī psiholoģiskā izpēte, pēc pieprasījuma to veic un sniedz rakstisku atzinumu par klienta psiholoģiskās izpētes rezultātiem cits psihologs, kurš nav bijis iesaistīts klienta konsultēšanas procesā.

Piezīme: minētais, ievērojot bērnu tiesību un interešu prioritātes principu un psihologa darbības mērķi un specifiku nav attiecināms uz psihologa darbību izglītības iestādē.

8.6. Psihologam jāatturas no cita psihologa sagatavotu dokumentu par klientu interpretācijas un cita psihologa profesionālās darbības komentēšanas. Ja psihologs uzskata, ka cita psihologa sagatavotajos dokumentos par klientu vai psihologa profesionālajā darbībā vērojami profesionālās darbības vai ētikas normu pārkāpumi, psihologs var vērsties padomē.

8.7. Psihologs izmanto profesionāli atzītas psiholoģiskās izpētes metodes, ievērojot noteiktās prasības un lietderību, un rezultātus interpretē atbilstoši vispāratzītiem standartiem un labai profesionālās darbības praksei.

8.8. Psihologs nedrīkst mācīt citu profesiju pārstāvjus psiholoģiskās izpētes metožu lietošanai.

9. Reklāma un sabiedrības informēšana:

9.1. Psihologs var profesionālā un godīgā veidā reklamēt savu profesionālo darbību.

9.2. Gadījumā, ja savu profesionālo darbību reklamē nesertificēts psihologs, tad nepieciešams norādīt, ka psihologs to veic psihologa-pārrauga pārraudzībā.

9.3. Psihologa profesionālās darbības reklāmas saturs nedrīkst būt uzmācīgs un paust pārākumu pār citiem kolēģiem.

9.4. Psihologs ir tiesīgs informēt sabiedrību par savu darbu, nodrošinot sniegtās informācijas patiesumu, precizitāti un atbilstību savai kompetencei.

9.5. Psihologs atturas no solījumiem un garantijām par savas profesionālās darbības rezultātu.

III. Kodekss un tā ievērošana

10.1. Padome apstiprina Psihologu ētikas komisijas (turpmāk – komisija) personālsastāvu, kas seko kodeksa ievērošanai, piemērošanai un interpretācijai.

10.2. Par kodeksa pamatprincipu neievērošanu jāinformē padome, kas lemj par jautājumu izskatīšanas deleģējumu komisijai. Komisija pēc saņemto dokumentu, iesaistīto pušu viedokļu izvērtēšanas, sagatavo atzinumu un rekomendācijas situācijas risinājumam. Par disciplinārajām sankcijām, ievērojot komisijas atzinumu, lemj padome.

10.3. Komisijai ir tiesības izteikt viedokli un vērtēt psihologa profesionālo darbību, ja tas ir nepieciešams psihologam (kura rīcības atbilstība kodeksam tiek vērtēta), ja psihologs sastopas ar apdraudējumu savā profesionālajā darbībā vai tiek publiski apšaubīta psihologa profesionālās darbības atbilstība kodeksā noteiktajam, kā arī pēc pieprasījuma saņemt psihologa rīcībā esošo informāciju un paskaidrojumus.